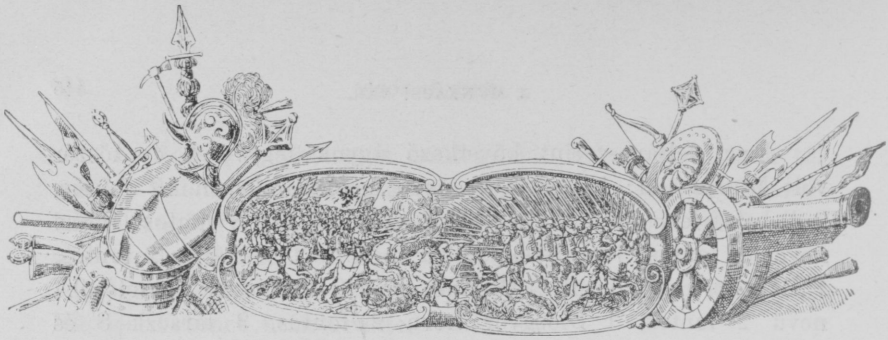

TÁRCZA.

EPERJES VÁROSA ÉS AZ 1526—28. ÉVI HADJÁRATOK.

Híre kerekedett az 1526-ik év nyarán, hogy hazánk régi ellensége, a török, nagy sereggel készül megtámadni az országot. A veszély nagy volt, hiszen az országnak sem pénze, sem hadserege, sem fővezére nem volt és a mi a legnagyobb baj volt, hogy senki sem mutatott nagy kedvet hadjáratba bocsátkozni.

Az általános kedvetlenség közepette a király katonát és pénzt kért a nemzettől, de mint a történetből nagyon jól tudjuk, kérelmét idehaza csak nagyon kevesen vették komolyan. Úgy a fő-, mint pedig a köznemesség lanyhán fogadta a király könyörgő szózatát, de nemcsak ezek, hanem a mindig áldozatkész városok sem igen tettek ki magukért.

A felsőmagyarországi városok közül Eperjesről tudjuk azt, hogy figyelembevéve a király felszólítását, ha nem is nagy arányokban, de mégis komolyan készült a török elleni hadjáratra.

A város levéltárában fennmaradt egy hosszúkás könyvalakban irott adólajstrom, melynek a közepe táján találunk feljegyzéseket arra nézve, hogy micsoda előkészületeket tett a város Mohács előtt és mily áldozatokba került neki a független magyar nemzeti királyság sírba omlását követő 1526—28. évi belvillongásokban való részvétel. Az említett feljegyzések címe: «Exposita in expeditionem a regia maiestate et universo regno contra Thurcas susceptam, anno 1526, in estate». Azaz: 1526 nyarán a király és az egész ország által a török elleni hadjárat czéljaira tett kiadások.

Ezekből a feljegyzésekből megtudjuk, hogy Eperjes városa eredetileg két tizedes vezetése alatt huszonhárom zsoldoskatonát, egyetlen ágyút, nyolcz lovat, néhány kocsit, egy sátrat és megfelelő mennyiségű élelmiszert szerzett be a török elleni hadjáratra. Mindez a városnak a következő pénzbe került:

A két tizedesnek és huszonhárom zsoldosnak egy havi pénzül kifizettek 54 forintot. A zsoldosok ruhájára való hat vég és 8 ulna posztó került 40 forintba, a melyből a szabó 21 zsoldos számára 2 frt 94 dénárért készített ruhát.

A katonák ellátására beszereztek sajtot, szalonnát, hájat, borsót, kölest, a melyekre összesen 6 forint 32 dénárt költöttek.

Vasalásokra, a kocsikon eszközölt vasmunkákra 13 forint 50 dénár kellett.

Vászonra 3 és fél forintot költöttek.

A szabóknak a sátor megvarrásáért és a fedeles kocsik befedéséért 1 forint 32 dénárt fizettek.

Vétetett a város Lukács timárral Varanón nyolcz lovat, melyeknek ára 26 és fél frt régi és 17 frt új pénz volt, melyhez még 1 frt 40 dénár járul, mint a lovak vételekor felmerült kiadás.

Végül a kovács az ágyúnak egy kocsin való elhelyezéséért és megerősítéséért és az ehhez tartozó vasmunkákért kapott 4 forint 14 dénárt.[1]

Ilyenformán a városnak a hadjáratra való előkészületek összesen 125 forint 89 dénár új és 26 forint 50 dénár régi pénzébe kerültek.

Midőn a város már ennyi pénzt költött az előkészületekre, akkor érkezett meg a király leirata, a melylyel a jelen hadjáratban való tényleges részvétel alól felmenti 'ugyan, azonban ennek fejében a pénz régi folyama szerint 280, az új folyam szerint 420 forintnyi összeget tartozott a város a királynak a felmentésért fizetni.[2]

A város a hadjáratban való részvétel alóli felmentés után kénytelen volt az élelmiszerek egy részét, úgy mint a vajat, a köles egy részét az eladóknak visszaadni, más részét a szőlőmunkások élelmezésénél használták fel, a mit pedig el lehetett tenni, azt a jövőben való felhasználás czéljából el is tették.

A mohácsi veszedelemhez való előkészületek, — a mint az idézett

[1] Fabro pro introligatione bombarde et aliis ferramentis ad currus fl IIII. den. 14.

[2] Regie maiestati persoluti sunt fl. 280, propterea, quod civitatem a presenti expeditione absolvit, per 3 den. pro uno computatis, quod facit, iuxta presentem cursum monete per duos denarios in summa fl. 420.

számadáskönyv velünk a végeredményt közli, — a városnak összesen 604 forint és 22 dénárjába kerültek.[1]

Nagy pénz volt ez abban az időben, ha figyelembe vesszük, hogy egy akkori forintnak mai pénz szerint körülbelül 11—12 korona, a fenti összegnek tehát körülbelül 7000 korona felelt meg, a minél még tekintettel kell lennünk a pénznek a maihoz képest hasonlíthatlanul nagyobb vásárlási képességére.

Ezen az összegen felül a város az egyházi kincsekből — melyek egy részének összeszedésére királyi rendelet folytán a templomokba biztosok mentek ki — még huszonöt ezüstmárkányi összeget adott a török elleni védelem czéljaira.

A király eleste és a szerencsétlen mohácsi csatavesztés nagy riadalmat okozott az országban. A hióbhírek szeptember elején értek a felsőmagyarországi városokba, a hol azután nagy erőfeszítések történtek arra nézve, hogy a törököt előrenyomulásában hathatósan megakadályozni segítsék.

Megmozdult újra Eperjes városa is és a mint az előbb idézett számadáskönyvből látjuk, most fejtette ki a város azt az áldozatkészséget és buzgalmat, a melyet egy-két hónappal előbb kellett volna neki megtenni.

Erről a második, t. i. a király (II. Lajos) eleste utáni hadbaszállásról már részletesebb adataink vannak.

Az idézett könyv erre a hadjáratra fordított kiadások jegyzékének ezt a czímet adja: «Anno MDXXVI. Racio expensi in usum expeditionis post amissum regem susceptæ contra Thurcas». Azaz: 1526-ban a király elvesztése után indított török elleni hadjárat kiadásainak jegyzéke.

Ez a jegyzék maga két fejezetre oszlik: Először a zsoldos hadseregre fordított kiadásokat közli, azután, a második fejezetben: «Exposita in currus» czimen beszámol a hadiszerekre fordított kiadásokról.

Ezen számadási feljegyzésekből megtudjuk, hogy az Eperjes városa által kiállított zsoldos sereg kapitánya Pánczélgyártó Gergely (Gregorius parczermacher) lett. Az alája rendelt sereg öt, illetve négy szakaszra oszlott, mindegyik szakasz élén egy-egy tizedes (decurio vagy decimator) állott, melynek tizenegy-tizenegy zsoldos volt alája rendelve.

[1] Summa pecunie in usum prime expeditionis contra Thurcas exposite, cum ea, que regie maiestati persoluta est, facit in totum fl. VI° IIII den. XXII.

Az öt tizedesnek nevét is tudjuk, mindannyian a város polgárainak sorából kerültek ki.

Az első szakasz decuriója volt Márton (cementarius).
A második « « « Mátyás szakács (coquus).
A harmadik « « « Voytkó cserepező (tegulator).
A negyedik « « « László kovács (faber).
Az ötödik « « « Reysz János, a ki azonban öt zsoldosával együtt otthon tartatott a kapuk védelmére és őrzésére.[1] Ennélfogva a négy szakasz összesen negyvennégy zsoldossal vonult a hadjáratba.

Nézzük már most, hogy a Pánczélgyártó uram parancsnoksága alatt álló zsoldos sereg tartása mibe került az eperjesieknek.

Maga a kapitány, a ki összesen két hónapig állott a város szolgálatában, havonként 6, összesen tehát 12 forintnyi fizetést kapott, ezenfelül kapott még egy öltözet ruhát azokból, a melyek az első hadjárat alkalmával megmaradtak.[2]

Pánczélgyártó kapitány mellé volt adva egy Tamás nevű szolga (famulus), ez 1 és fél forintot és szintén egy öltözet ruhát kapott.[3]

Minden tizedes kapott havonként négy forintot, a zsoldoskatonák pedig fejenként és havonként 3 forintot, így tehát minden szakasz havonként 37 forintba, a négy szakasz összesen havonként 148 frtba került, azonban a második havi zsoldot nem kapták meg egészen, hanem a tizedessel együtt minden szakasz 12, összesen tehát 48 forintot kapott.

Reysz János, az ötödik decurio öt zsoldosával egyetemben a fenti kulcs szerint egy hónapra 19 forintot kapott. Ezt a szakaszt a második hónapban már nem fizetik, úgy látszik, a város elbocsátotta őket a szolgálatból.

Ezen a zsoldos csapaton felül még egy Lénárd nevű puskást (pixidarius) egy puskával állított ki a város. Érdekes, hogy ennek otthon maradt felesége a férj távollétére kárpótlásul egy forintot kap.[4]

Ezeken felül egy ágyút is adott a város.

[1] Hic ultimus decimator cum quinque stipendiariis domi retentus est et ad custodiam portarum deputatus.

[2] Eidem data est una vestis ex hiis, que ad priorem expeditionem parate fuerant stipendiariis.

[3] Famulo eius Thome datus est fl. 1 antique monete et fl. 1/2 nove. Eidem similiter una vestis ex predictis.

[4] Leonardo pixidario dati sunt fl. 11 antiqui et 1 fl. novus et una pixis pro fl. 1. *Uxori eiusdem eo absente fl. 1. novus.*

Az élelmi és hadiszereket és ágyút szállító kocsikhoz három kocsist fogadtak, a kik fejenként és hetenként 33 dénárt kaptak.

Az élelmiszeres kocsik őrzését egy bizonyos Zeler István nevű polgárra bízták, a ki ezért három forintot kapott.

Mindezeket összegezve, a török elleni 1526. évi második hadbaszállás alkalmával Eperjes városa csak zsoldokra 273 forint és 89 dénárt költött.[1]

A mi már most az anyagra, az élelmi- és hadiszerekre fordított kiadásokat illeti, az szintén jelentékeny összegre rugott. Nem fogjuk a számadáskönyv aprólékos részleteinek felsorolásával untatni az olvasót, egyedül csak azt óhajtjuk kimutatni, hogy az akkori időben egy-egy város, bár kis arányokban, de mégis mondhatni, teljesen komplett hadsereget állított ki, melyben minden fegyvernem nagyjában képviselve volt és a gyalogságon, tűzérségen, itt-ott még lovasságon kívül a műszaki szolgálatot értő és az élelmezést ellátó személyzetet is tartalmazott.

Ezen második hadbaszállás czéljaira Eperjes városa az igáslovakon kívül négy nyergeslovat is vett nyergestől, a mi összesen 23 forintjába került. De ne gondoljuk, hogy tán felderítő-, küldönczvagy más lovasszolgálat czéljaira kellett ez a négy nyerges ló, hanem azért, mert a csapat kapitánya[2] és valószínűleg mind a négy decurio is lovasítva valának. Igaz, hogy öt ember négy lóra nem ülhetett, azonban az öt közül valamelyik lovat hozott magával, annak csak nyerget vettek egy forintért.[3]

A mint már említettük, ágyút is adott a város, megfelelő menyinyiségű golyóval, melyeket egy külön erre a czélra készült ládában szállítottak. Ennek a ládának, a mai «Protze», vagy régi magyar nyelven «böröcz» (ágyútaligának is nevezték) ősének az ára 20 dénár,[4] a mi igazán olcsó volt.

Maga az ágyú kerekes, tehát tábori ágyú volt. Ezt onnan is tudjuk, mert tengelyének (axis) csináltatása potom 12 dénárjába került a városnak.[5]

[1] Summa pecunie in stipendiarios secunde expedicionis exposite facit fl. CCLXXIII. den. LXXXIX.

[2] Pro carcaribus capitaneo den. XX.

[3] Empti sunt a Benczes equi quattvor cum sella fl. 23 novis.
Ugyanitt később: Pro sella una fl. 1.

[4] Pro ladula ad servandos globos den. XX.

[5] Pro una axe ad bombardam den. XII.
Pro introligatione duarum barbatarum ad bombardam maiorem den. XXV.

Hogy utász vagy műszaki csapat is volt a sereg mellett, azt bizonyítja az a körülmény, hogy a számadáskönyv baltákra, kapákra, különféle kötelekre és más hasonló műszaki szerszámokra 6 forint 65 dénárnyi kiadást tüntet fel.

Élelmezésre, mint az első hadbaszállás alkalmával, úgy most is kenyeret, gabonát, borsót, kölest, sót, szalonnát, vajat, sajtot, fűszert, sört vettek összesen 11 forint 69 dénárnyi értékben. Volt a város csapatának tábori konyhája is. Ugyanis a sereg vitt magával egy nagy üstöt háromlábbal, melynek ára összesen 75 dénár volt,[1] ezen felül még csöbröket és más főzéshez való edényeket 73 dénár értékben.

Volt a csapatnak a táborozáshoz sátora is[2] és tekintettel arra, hogy ekkor már ősz felé járt az idő, az éjszakai táborozásokhoz a város valami nagy posztótakararó-félét is csináltatott és ez alatt aludtak a zsoldosok. Ennek a takarónak az ára egy és fél forint volt.

Mindezen hadiszereket természetesen megfelelő számú kocsin szállították a sereg után. Míg a városnak a mohácsi vész előtt szervezett csapata a városból ki sem tette a lábát, addig ez a sereg úgy látszik lent járt a Tisza vidékén és vagy az egri püspök, vagy magának Szapolyai Jánosnak seregét erősítette és támogatta. Azonban miután ezek a főseregek sem bocsátkoztak a törökkel harczba, természetesen Eperjes város csapata szintén tétlenségre volt kárhoztatva.

Úgy látszik, Szulejman szultán kitakarodása után, október hó második felében tért haza Eperjes város serege, a mikor a hazatért zsoldosok külön jutalomképen egy fél hordó sört kapnak.[3] Innen van az is, hogy a második havi zsoldot már nem fizetik ki egészen a katonáknak.

A most részletesen leírt csapat kiállításán kívül még egyéb költség is terhelte ekkor Eperjes városát. Ugyanis a tokaji gyűlésen jelenlévő János vajda és más urak megkeresésére a város Berthóti Szaniszló kezeihez még száz forintot volt kénytelen lefizetni. Úgy, hogy ezzel a száz forinttal egyetemben az 1526. évi második hadbaszállásban való részvétel össze-vissza 1043 forint és 63 dénárjába került a városnak,[4] a mi ma úgy körülbelül 12000 koronányi összegnek felelne meg.

*

[1] Pro caldari maiore cum tripode den. LXXV.

[2] Item pro funibus ad *tentorium* etc. fl. 1. den. 38.

[3] Item pro medio vase cervisie dato *stipendiariis reversis* den. 60.

[4] Summa summarum omnium et singulorum hoc anno regie maiestati et in duas expeditiones datorum et expositorum cum ea pecunia

1526 végén és 1527 elején Eperjes városa még Szapolyai Jánospárti volt,[1] azonban már 1527 november havában a város egész nyiltan I. Ferdinánd mellett foglal állást és tevékeny részt vesz a felvidéken dúló polgárháborúban.

1527 november havában a város csapatai Gölniczbánya megszállásában és védelmében, továbbá Torna várának megvételében Bebek Ferencz hadának kelnek segítségére.

A város mindkét helyre külön, önálló csapatot küld. A Gölniczbányára küldött sereg 25 főnyi gyalogosból állott. Ezeknek kapitánya Péter diák (Petrus dyack) volt. Ez alatt volt két tizedes, úgymint: Lénárd molnár (Leonardus molitor decimator) és Gál kőfaragó (Gallus Lapicida). Mindegyik tizedesnek tizenegy embere volt, úgy, hogy a két tizedessel meg a kapitánynyal együtt a létszám 25. Ugyancsak 25 ember ment Torna alá is, Bebek Ferencz támogatására. Ezen csapat tizedesei Miklós czipész (Nicolaus sutor) és Máté diák (Mathe dyack) voltak.

Karácsony táján (deczember 24) a csapatok János timár (Johannes Gerber) személyében új kapitányt kaptak.

A seregnél az ágyú- vagy tűzmester feladatát a már említett Miklós czipész töltötte be.[2] 1528 januárjában Richnó vár (Sáros me-

que ad requisitionem domini Vayvode tunc (betoldva más, de egykorú kézírással: *astu ac dolo*) regisnostri graciosissimi (ezen szó áthúzva, helyébe ismét más, az előbbi betoldással egyező írással: *inmeriti*) domino Stanislao Berthold assignata est facit florenos 1043 den. 63.

[1] Anno 1527, postquam serenissimus princeps et dominus Ferdinandus hoc regnitur ingressus, Budam, fugiente Johanne de Zapolya, qui se post mortem regis Lodovici felicis memorie pro rege gessit, pervenisset et sedem regiam occupasset, ac deinde electione dominorum prelatorum, baronum ac ceterorum regnicolarum in campo Rackos renovata in regem Hungarie declaratus esset, indeque in Alba Regali coronatus, civitates hec, ad illam accitæ celebritatem prestito iusto iuramento per legatos qua eque suos certum militæ numerum, tum ad sui defensionem, tum ad persequendum et tollendum dictum Johannem de Zapolya et eius complices, qui pro hostibus regis et regni publicis declarati sunt, expedituras et subsidio daturas sese receperunt. Quod quidem hæc nostra sedulo curans et faciens peditibus ad militandum conductis hoc quo sequitur ordine stipendium est elargita.

(1527. nov. 20.) Feria quarta port Elyzabeth.

Ad tuendam Gilniciam missi pedites 25. — Stb. —

[2] Magister Bombarde Nicolaus sutor tulit fl. 3 ad mensem. Megjegyzendő, hogy az ágyúszállítás maga 8 forintjába került a városnak. — «Vectori hombarde fl. VIII.

gyében) ostromában 31 eperjesi gyalogos katona, köztük több puskás [1] vesz részt dobossal, zászló alatt.[2] Ennek a csapatnak ágyúja is volt. Ugyanezen időtájban Krompach és Kassa körül is czirkál eperjesi katonaság.

Ezen csapatok zsoldja, élelmezése, ruházása stb. természetesen ismét nagy csomó pénzébe, összesen 305 forint 79 dénárjába került a városnak.[3] A míg tehát az 1526. évi első és második török elleni hadbaszállás a városnak összesen 1647 forint és 85 dénárjába került, addig az 1527. év végén és 1528 elején folyt polgárháborúban való részvétel aránylag sokkal olcsóbb volt.

*

Nézzük már most, hogy honnan vette a város azt, a mi a hadviseléshez főleg és elsősorban szükséges, t. i. a pénzt.

1526-ban a mohácsi vész után a város pénzügyi tekintetben ki volt merülve, úgy, hogy már a második hadbaszállás költségeinek előteremtésére rendkivüli adót kellett a város közönségére kivetni. Ez a belső- és alsóvárosokra kivetett adó összesen csak 209 forint 63 dénárt eredményezett, a mi a nagy hadi költségnek körülbelül csak ötödrészét fedezte volna. Ennélfogva nem maradt más hátra, minthogy a város a szerencsétlen mohácsi csatavesztés után kénytelen

[1] Pro plumbo peditibus distributo fl. 1. den. 72.
Iterum pro plumbo den. 40.

[2] Anno 1528 exposita in expeditionem.
Stipendariis 29 post expugnatam arcem Richno reversis singulis dati den. 25. facit flor. 7 den. 25.
Decimatoribus 3 per den. 37, facit fl. 1 den. 21.
Capitaneo fl. 1/2
Vexillifero fl. 1/2
Timpaniste fl. 1/2
Pixidario vestem pro fl. 1
Vectori bombarde fl. 1 den. 75.
Vectori cibariorum fl. 1 den. 75.
Pro preda ex arce Richno rapta, videlicet pixidibus et pulveribus dati peditibus fl. X den. 25.
Iterum pro 4 pixidibus et campanula et cancellis ferreis fl. 4.
Iterum pro una pixide fl. 2
Item pro sale den. 9.
Item pro vectura currus maioris fl. 1 1/2.

[3] Summa summarum stipendii peditibus dati et in alios usus expeditionis facit florenos CCCV den. LXXIX.

volt egy nagyobb kölcsönt felvenni. Véletlenül ekkortájt halt meg a város egy nagyon gazdag polgára, bizonyos Perle János, a kinek örököseitől azután 600 forintnyi kölcsönt vettek fel és kézizálogul a város lekötötte az egyházak drágaságainak egy részét. Ezt a kölcsönösszeget négy év alatt törlesztette le a város, 1530-ban fizette meg az utolsó, háromszáz forintos részletet.[1]

Ezenfelül, mint tudjuk, 1526-ban pápai engedély alapján az egyházi kincsek egy részét szintén a török elleni hadjárat czéljaira és az ország védelmére fordították. Így történt ez Eperjesen is. Itt is

[1] *Civitas debet heredibus Johannis Perle.*

Anno Domini 1526. serevissimo rege Lodovico a Thurcis victo et amisso, cum ad se tuendam civitas hec, velut et alie milites conducere et expeditionem suscipere cogeretur, de heredum domini Johannis Perle mutuo accepit florenos CCCCCC monete antique et bone, pro quibus pignoris loco in cistam eorundem heredum reposita sunt diversa clenodia ex ecclesiis huius civitatis urgente extrema necessitate collecta, in summa marcas argenti centum facientia et ponderantia. Hec videlicet:

Ex ecclesia parrochiali Sancti Nicolai recepti sunt quattvor calices, tres patene, due ampulle, pacificale unum, una monstrancia magna deaurata, que ponderarunt marcas XVIII.

Ex ecclesia hospitalis. Una monstrantia alba magna, una crux deaurata, duo calices cum patenis, in summa marcas XIII.

Ex ecclesia sancte Trinitatis ad monasterium marce XXX. Videlicet una monstrancia magna deaurata, due monstrancie parve, una alba, una deaurata, septem calices cum suis patenis.

A fraternitate Corporis Christi: Una *imago Salvatoris,* una crux deaurata, tres calices, quattvor ampulle, unum pacificale, marcis in summa XXXIX.

Civitas solvit heredibus Johannis Perle.

Anno, Domini 1527 civitas solvit ad rationem pecunie ab heredibus et liberis domini Johannis Perle, Casparis videlicet filii et Margarete filie mutuo accepte flor. CCC, quos Christophorus Melczer pro parte fratris sui Casparis eiusdem voluntate percepit. Ac eodem tempore civitas de clenodiis oppignoratis recepit, unam monstranciam deauratam et alteram albam, imaginem salvatoris, item unam monstranciolam parvam, unum calicem, et tria paria ampullarum, quæ ponderarunt marcas quadraginta quattvor.

Anno Domini 1528 civitas et reliquam partem clenodiorum impignoratorum recepit, seque pro residuis trecentis florenis, qui ad Margaretam filiam pertinebant, per literas ad solutionem obligavit.

Anno Domini 1520, civitas illos residuos trecentos florenos persolvit it pretio domus vinarie, quam emit Georgius Sools (?) sponsus Margarethe filie Johannis Perle pedicti.

összeszedték az egyházi javak és drágaságok egy részét [1] és azt zsoldosok fizetésére, puskaporvételre és egyéb hadiköltségek fedezésére használták fel. Mindezeken felül más utat és módot is felhasználtak arra, hogy pénzt teremtsenek elő. Így pl. az 1527. év végén, midőn Ferdinánd csapatai Szapolyait Lengyelország felé szorították, a város kapuit erős őrséggel kellett ellátni, tekintettel arra, hogy az ellenséges hadak az országból való kivonulásukkor Eperjes körül czirkáltak. Ekkor tehát a kapuk őrzése czímén a város minden házra öt dénárnyi

[1] *1526.*

Ex mandato serenissimi principis domini Lodovici regis segregata et sequestrata erant per legatos maiestatis suæ de clenodiis ecclesie marce argenti XXV, quæ pro defensione regni contra Thurcas erant vertendæ, exponendæque. Postea clade illa miserabili accepta, quam nulla tacebunt secula, ingruentibus ex hoste eodem maximis periculis, civitas iussa ad rationem dicti argenti milites expedire, magnam pecunie summam exposuit. Atque ita argentum illud, quo tamen ne dimidiata quidem pars expensarum a civitate factarum pensata est civitati proprium factum in eos qui sequuntur usus versum atque expositum est.

1527.

Mathie auricussori de Cracovia pro sale nitri dati sunt calices 3, patene totidem, marcas argenti 6, loth 4, facientes pro flor. XXXVII ½. Et hii calices ad monasterium Sancte Trinitatis dicti sunt pertinere.

Francisco Confratri pro vino datus calix unus cum patena pro flor. XIIII, qui similiter ad monesterium idem dictus et pertinere. Marcis 11 loth 4.

Matthie auricussori iterum dati calices 11 et patene totidem marcas 11 ½ loth 11 ponderantes pro flor. XXII, pro pulveribus. Et hii fuerint de numero clenodiorum per regia maiestate occupatorum.

In monetam Cassoviensem ex numero clenodiorum supradictorum misse sunt marce argenti XX, loth 5 pisz. 0. Caput, turibulum 1 et cistula argentea.

Item ex aliis ecclesiasticis clenodiis apud heredes domini Johannis Perle oppignoratis marce 44. Que deinde exemptis vitris et lapidibus insertis ponderarunt insimul marcas 62, loth 9, pisz. 1, vendite pro fl. 407 den. 33.

Iterum misse ad eandem monetam marce clenodiorum ecclesiasticorum 20, loth 1, p. 2, pro fl. 150 den. 77.

Item factum ex clenodiis supradictis ecclesiasticis unum poculum seu picarium cum XII coclearibus pro necestitate civitatis, habens marcas V ½.

Argentum in summa facit marcas 120 loth 10.

Summa vero pecunie pro argento percepte dempto eo, quod ad faciendam cuppam datum est, facit flor. 631 den. 60.

adót vetett ki, a mely adóból összesen 17 forint 29 dénár jött össze, a mivel szemben a város kész kiadása a kapuőrök zsoldjára 36 forint és 75 dénár volt.[1] Tehát erre is ráfizetett a város.

Végül nem lesz tán érdektelen még megemlíteni, hogy 1526-ban a mohácsi csatavesztés után a felsőmagyarországi városok, úgymint Lőcse, Bártfa, Eperjes és Kisszeben közös költségen még külön csapatot és ágyút is állítottak ki, ehhez a pénzt szintén Eperjes városa előlegezte. Ennek a csapatnak a tűzmestere (magister bombardarum) egy bizonyos Lénárd nevű ember volt.[2]

Ugyancsak hozzájárultak a városok II. Lajos király holttestének kerestetési költségeihez is. Ugyanis bizonyos Nipschicz Miklós lengyel királyi követtel «*ad inquirendam regiam maiestatem post conflictum cum Thurcis infeliciter factum*» vele mennek Eperjes és a többi városok emberei is, a mi 8 forintba került.[3]

Csak így, az erők és az anyag egyesítésével tudta Eperjes városa azt a nagy csapást kiheverni, a mit az ország még századokon át nyögött. *Iványi Béla.*

[1] *1527.*

Exacti sunt ad conducendos portarum custodes, iam passim ferventibus in Regno bellorum turbis per singulas domos den. 5. Facit tota summa:

flor. 16 den. 2

Item flor. 1 den. 27.

Expositi contra dictis custodibus pro stipendio in summa flor. 36 den. 75.

[2] Eperjes város levéltárában van egy számadási feljegyzés, mely mindössze egy lapból áll, címe: «Communes expense civitatum Leutscha, Bartpha, Eperyes et Zebin, de pecuniis civitatis Eperyes facte et solute, anno 1526.» Ebben vannak ezek a tételek:

Domini Michæl Belsz et Andreas Binder missi item Cassoviam, nomine omnium civitatum hic congregatarum propter *milites et stipendiarios* tum a civitatibus conscriptos exposuerunt flor. 2 den. 25 partim monete nove, partim antique.

Leonardo magistro bombardarum omnium dictarum civitatum nomine conducto soluti sunt pro stipendio fl. 2 monete antique et 2 fl. monete nove et una bombarda manualis pro fl. 4.

[3] Ugyanitt olvassuk: Civitas solvit Georgio Kayser civi Cassoviensi fl. 8 monete antique, qui ab eodem mutuo recepti erant pro expensis famulorum civitatum nomine missorum cum nuncio regis Polonie Nicolao Nipschicz ad inquirendam regiam maiestatem post conflictum cum Thurcis infeliciter factum.